

Preliminär promemoria från arbetsgruppen som utreder eventuella lättnader av konsekvenserna av skatteundantaget för försändelser mellan fastlandet och Åland

1 Arbetsgruppens uppgift och bakgrunden till promemorian

Enligt statsminister Petteri Orpos regeringsprogram utreds i brett samarbete konsekvenserna av skatteundantaget för försändelser mellan fastlandet och Åland (post och gods) (projekt VM058:00/2024¹).

Finansministeriet tillsatte den 17 november 2025 en arbetsgrupp² för att utreda konsekvenserna av skatteundantaget för post- och godsförsändelser mellan landskapet Åland och övriga Finland samt möjligheterna att göra beskattnings- och tullpraxisen för varuförsändelser smidigare och minska den administrativa börda som förfarandena medför. Arbetsgruppens mandatperiod är 1.12.2025–31.5.2026.

Arbetsgruppen har utrett hur man inom ramen för EU-lagstiftningen kunde utveckla de nuvarande skatte- eller tullbestämmelserna eller skatte- eller tullförfarandena så att konsekvenserna av skatteundantaget för post- och varuförsändelser mellan fastlandet och landskapet Åland kan minskas eller göra förfarandena smidigare.

För utredningsarbetet begärde man den 26 september 2025 utlåtande av Ålands landskapsregering. Utlåtande gavs den 9 december 2025 av Ålands landskapsregering, Ålands Näringsliv rf och Företagarna på Åland rf.

Arbetsgruppen höll den 3 februari 2026 dessutom ett samråds- och diskussionsmöte med Anders Ekström (Ålands lagting), Svante Fagerlund och Anna Holmström (Ålands landskapsregering), Ann-Catrin Nyholm (Mariehamns Parti Ab), Valtteri Satomaa (Ålands Näringsliv rf), Johan Sundblom (Åland Post Ab) och Mats Clemes (Transmar Ab).

Denna promemoria innehåller de problem som presenterats för arbetsgruppen samt arbetsgruppens synpunkter och förslag. I promemorian läggs fram några öppna frågor som Tullen ännu inte har utrett och promemorian kommer att kompletteras senare i detta avseende. Promemorian skickas till ovan nämnda aktörer för skriftligt samråd.

2 Ålands skatteundantag

2.1 Ålandsprotokollet

Enligt det protokoll 2 (Ålandsprotokollet) som utgör bilaga till fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen (FördrS 103/94, nedan anslutningsfördraget) hör Ålands territorium inte till tillämpningsområdet för de av Europeiska unionens bestämmelser som syftar till en harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om mervärdesbeskattning, accisbeskattning och andra former av indirekt beskattning.

¹ [Konsekvenserna av skatteundantaget för försändelser mellan fastlandet och Åland \(post och gods\) utreds - Finansministeriet](#)

² [Arbetsgrupp för utredning av möjliga lättnader av effekterna av skattegränsen på varuförsändelser mellan landskapet Åland och det övriga Finland](#)

Orsaken till att undantaget förhandlades fram var uttryckligen att en fortsatt accis- och mervärdesskattefri försäljning till passagerare ansågs vara viktig för Ålands trafikförbindelser och genom dessa för hela den åländska ekonomin (regeringens proposition RP 184/1996 rd, s. 5). Skatteundantaget var nödvändigt för att bevara den skattefria försäljningen till passagerare, eftersom den allmänna skattefriheten för försäljningen till passagerare upphörde att gälla för trafiken mellan medlemsländerna den 30 juni 1999.

Enligt artikel 2 b i Ålandsprotokollet är skatteundantaget emellertid villkorligt. Syftet är att bevara en livskraftig åländsk ekonomi och den ska inte återverka negativt på unionsintressena eller unionens gemensamma politik. Om kommissionen anser att undantaget inte längre är motiverat särskilt med tanke på sund konkurrens och egna intäkter, skall kommissionen förelägga rådet förslag till att upphäva undantaget.

2.2 Bestämmelserna i mervärdesskattedirektivet och -lagen

Mervärdesbeskattningen har harmoniserats i EU genom rådets direktiv 2006/112/EG (mervärdesskattedirektivet). Vid tillämpningen av mervärdesskattedirektivet avses med gemenskapen och gemenskapens territorium medlemsstaternas samtliga territorier enligt definitionen i artikel 5.2, med undantag av de territorier som nämns i artikel 6. Enligt artikel 6.1 ska direktivet inte tillämpas på Åland, som utgör en del av gemenskapens tullområde. I mervärdesbeskattningen betraktas Åland enligt mervärdesskattedirektivet således som ett tredje territorium, som jämföras med tredjeländer, dvs. länder utanför tullområdet.

Även om mervärdesskattedirektivet inte tillämpas på Åland, har det emellertid en stor inverkan på varutrafiken och -handeln mellan Åland och övriga Finland. I mervärdesskattedirektivet föreskrivs bland annat om beskattningsgrundande händelser vid import när en vara i fri omsättning anländer till gemenskapen från ett tredje territorium (dvs. till exempel från Åland till övriga Finland) och om skattefri exportförsäljning av varor som skickas eller transporteras utanför gemenskapen (dvs. till exempel från övriga Finland till Åland). I mervärdesskattedirektivet föreskrivs också om tillämpning av tullförfaranden i godstrafik mellan gemenskapen och ett tredje territorium (dvs. till exempel Åland och övriga Finland).

Enligt artikel 30 i mervärdesskattedirektivet avses med import av varor införsel i gemenskapen av varor som inte är i fri omsättning i den mening som avses i artikel 24 i grundfördraget. Med import av varor avses också införsel i gemenskapen av en vara i fri omsättning från ett tredje territorium utanför gemenskapens skatteområde som ingår i gemenskapens tullområde.

Enligt artikel 146.1 a och b i mervärdesskattedirektivet ska medlemsstaterna undanta a) leverans av varor som av säljaren eller för hans räkning försänds eller transporteras ut ur gemenskapen och b) leverans av varor som av en förvärvare som inte är etablerad inom deras respektive territorium eller för hans räkning försänds eller transporteras ut ur gemenskapen, med undantag av varor som transporteras av förvärvaren själv för utrustning, bunkring eller proviantering av fritidsbåtar och privatflygplan eller andra transportmedel för privat bruk från skatteplikt.

I EU-domstolens dom C-653/18 (Unitel) konstateras att befrielsen från artikel 146.1 a och b i mervärdesskattedirektivet syftar till att säkerställa att leveranserna av de berörda varorna beskattas på varornas bestämmelseort, det vill säga på den ort där de exporterade varorna ska konsumeras. En vara har exporterats och att undantaget för leverans för export är tillämpligt om rätten att såsom ägare förfoga över varan har överförts på förvärvaren och leverantören visar att denna vara har försänts eller transporterats ut ur unionen och att varan genom denna försändelse eller transport fysiskt har lämnat unionens territorium (punkterna 20 och 21 i domen).

I EU-domstolens dom C-656/19 (BAKATI PLUS) konstateras att tillämpningen av ett undantag från skatteplikt vid export inte är avhängig den beskattningsbara personens val, eftersom åtnjutandet av

ett sådant undantag i princip utgör en rättighet när de materiella villkor som föreskrivs för detta är uppfyllda (punkt 85 i domen).

I artiklarna 274–280 i mervärdesskattedirektivet föreskrivs om tullformaliteter och tullförfaranden som tillämpas vid import och export av varor i fri omsättning mellan gemenskapen och ett tredje område som utgör en del av gemenskapens tullområde. På import av varor i fri omsättning vilka införs i gemenskapen från ett tredje territorium som utgör en del av gemenskapens tullområde ska de formaliteter tillämpas som föreskrivs i gemenskapens gällande tullbestämmelser om import av varor till gemenskapens tullområde (artiklarna 274 och 275 i mervärdesskattedirektivet). Vid export av varor i fri omsättning som försänts eller transporterats från en medlemsstat till ett tredje territorium som utgör en del av gemenskapens tullområde ska dessutom de formaliteter tillämpas som föreskrivs i gemenskapens gällande tullbestämmelser om export ut ur gemenskapens territorium (artiklarna 278 och 279 i mervärdesskattedirektivet). Mervärdesskattedirektivet ger inte medlemsstaterna möjlighet att avvika från dessa krav.

Mervärdesskattedirektivet har genomförts i Finland genom mervärdesskattelagen (1501/1993). På Åland tillämpas i princip samma mervärdesskattelagstiftning som i övriga Finland. I lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen (1266/1996, nedan undantagslagen), föreskrivs det om undantag för landskapet Åland från bestämmelserna i mervärdesskattelagen.

I förarbetet till mervärdesskattelagstiftningen konstateras att trots att landskapet Ålands särställning gör det möjligt att i princip tillämpa en lagstiftning på Åland som avviker från gemenskapens mervärdesskattelagstiftning, tillämpas där frånsett vissa undantag föranledda av förfaringssättet i anslutning till skattegränsen samma mervärdesskattelagstiftning som annorstädes i Finland. Åland lämnades inte utanför harmoniseringen av skattelagstiftningen i syfte att skapa konkurrensstörningar eller vinna omotiverad fördel. (RP 102/1999 rd, s. 5)

Eftersom Åland inte är en del av gemenskapen finns det en skattegräns mellan Åland och övriga Finland jämte övriga EU. På grund av skattegränsen utgör försäljning av varor från EU:s skatteområde till Åland mervärdesskattefri export och import till Åland skattepliktig import. Detsamma gäller på motsvarande sätt försäljning och import av varor från Åland till övriga Finland.

För att beskattningen och skattekontrollen ska kunna genomföras i enlighet med EU-lagstiftningen bör EU:s tullformaliteter och skatteförfaranden iaktas i godstrafiken mellan Åland och övriga Finland. I 217 a § i mervärdesskattelagen föreskrivs att det som föreskrivs i tulllagstiftningen om formaliteter som gäller varor som förs ut från gemenskapens tullområde tillämpas också på varor som förs till gemenskapens tullområde, men till ett område utanför gemenskapens skatteområde, från gemenskapens skatteområde. På motsvarande sätt föreskrivs i 26 § i undantagslagen (lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen) konstateras dessutom att det som föreskrivs i 217 a § i mervärdesskattelagen tillämpas också på utförsel från landskapet Åland till en annan del av landet eller till en annan medlemsstat.

2.3 Tullagstiftning

På export och import av varor mellan unionens tullområde och tredjeländer tillämpas den gemensamma tulltaxan och tullförfarandena. Inom tullområdet kan unionsvaror röra sig fritt utan tullformaliteter och tullavgifter. Enligt artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 om fastställande av en tullkodex för unionen (nedan unionens tullkodex) omfattas Finland, inklusive Åland, av unionens tullområde. Godstrafiken mellan Åland och övriga Finland handlar således i princip om unionsvaror.

Mervärdesskattedirektivet förutsätter emellertid att tullformaliteter tillämpas på godstrafiken mellan Åland och övriga Finland. Eftersom det handlar om unionsvaror som transporteras inom unionen och i första hand om att säkerställa beskattningen av dem, har det ansetts motiverat att både

begränsa tillämpningsområdet för de tillämpliga tullbestämmelserna och föreskriva om förenklingar av de tillämpliga tullformaliteterna.

Enligt artikel 1.3 i unionens tullkodex ska (endast) vissa av bestämmelserna i tullagstiftningen, inbegripet de förenklingar som föreskrivs i denna, tillämpas på handeln med unionsvaror mellan de delar av unionens tullområde som omfattas av mervärdesskatte- eller accisdirektivet (2006/112/EG och 2008/118/EG) och de delar av tullområdet där de bestämmelserna inte tillämpas, eller på handeln mellan de delar av unionens tullområde där de bestämmelserna inte tillämpas.

På basis av artikel 2 i unionens tullkodex har befogenhet getts kommissionen att anta delegerade akter för att specificera de bestämmelser i tullagstiftningen och förenklingen av denna som avser tulldeklarationer, de bevis på tullstatus och den användning av förfarandet för intern unionstransitering som inte påverkar en korrekt tillämpning av de skattemässiga åtgärder som berörs, som gäller för sådan handel med unionsvaror som avses i artikel 1.3. Dessa akter kan behandla särskilda omständigheter som gäller för handel med unionsvaror som berör enbart en medlemsstat. Bestämmelser om dessa finns i en delegerad förordning som kommissionen antagit med stöd av tullkodexen.

3 Frågor om indirekt beskattning

3.1 Behandling av försäljning över skattegränsen som inrikes försäljning

Ålands landskapsregering och Företagarna på Åland rf har i sina utlåtanden lyft fram frågan om varför försäljning av varor mellan Åland och övriga Finland inte kan behandlas som skattepliktig försäljning, såsom försäljning som endast sker inom Åland eller övriga Finland.

Orsaken till att försäljning av varor över skattegränsen inte kan behandlas som skattepliktig inrikes försäljning är att mervärdesskattedirektivet inte möjliggör att tullformaliteter eller import som en skattepliktig transaktion avskaffas. Dessutom gäller enligt EU-domstolens rättspraxis, att när varor säljs till områden utanför gemenskapen, tillämpas befrielse gällande skattepliktig export när de materiella förutsättningarna för detta är uppfyllda. Försäljning som uppfyller de materiella förutsättningarna för skattefri export kan inte nationellt regleras som skattepliktig.

Det föreslagna förfarandet tillämpades dessutom i början av Finlands EU-medlemskap, men man var tvungen att avstå från det eftersom det inte överensstämde med EU-lagstiftningen. I regeringens proposition (RP 335/1994 rd, s. 3) föreslogs det ursprungligen att beskattningsförfarandet mellan landskapet Åland och övriga Finland ska behålla en enkel form. Målet var att undvika den administrativa börda som skattegränsen orsakar genom att det stiftas en separat lag om mervärdes- och punktbeskattning som ska tillämpas i landskapet. Enligt propositionen ska samma förfaranden som i landets interna beskattning tillämpas på överföring och försäljning av varor samt försäljning av tjänster, även om Åland skulle betraktas som ett tredje territorium i förhållande till gemenskapen.

Ett klagomål om förfarandet lämnades emellertid in till Europeiska kommissionen, varefter det konstaterades att mervärdes- och punktskattebehandlingen av försäljning och överföring av varor mellan landskapet Åland och övriga Finland inte överensstämde med gemenskapslagstiftningen. Avsaknaden av en skattegräns kunde hävdas snedvrida konkurrensen, eftersom skattebehandlingen av handeln mellan Åland och övriga Finland var enklare och ledde i vissa situationer till ett förmånligare slutresultat än skattebehandlingen av handeln mellan Åland och den övriga gemenskapen. I syfte att ändra den skattemässiga behandlingen av Åland så, att den uppfyller de krav som gemenskapslagstiftningen ställer föreslogs det att den fiskala gräns som gemenskapslagstiftningen förutsätter skall skapas mellan Åland och det övriga Finland. (RP 184/1996 rd, s. 20)

Den ursprungliga lagen om verkställande av mervärdes- och accisbeskattning i relationerna mellan landskapet Åland och det övriga Finland (1485/1994) gällde från och med den 1 januari 1995. Den

upphävdes dock den 1 mars 1997 med en undantagslag, varigenom skattegränsen mellan Åland och övriga Finland trädde i kraft.

3.2 Skattefrihet vid import av varor av ringa värde

Import av varor värda högst 22 euro var enligt mervärdesskattelagen skattefri fram till den 1 juli 2021. Skattefriheten grundade sig på artikel 23 i rådets direktiv 2009/132/EG, men upphävdes genom rådets direktiv (EU) 2017/2455, som upphävde avdelning IV i det tidigare direktivet. Ålands Näringsliv rf konstaterar i sitt utlåtande att det hade varit möjligt att behålla skattefriheten vid import på Åland.

Skattefriheten gav en konkurrensfördel för försäljning till områden utanför gemenskapen i förhållande till försäljning inom gemenskapen. Skattefriheten medförde också förluster av skatteintäkter för medlemsstaterna. Om skattefriheten hade hållits kvar för import som sker på Åland skulle den ha ställt försäljning från platser utanför Åland i en fördelaktigare ställning i förhållande till försäljning inom Åland. Detta skulle ha varit i strid med syftet med skatteundantaget, det vill säga att upprätthålla en livskraftig lokal ekonomi på Åland. Bevarandet av skattefriheten var inte heller motiverat med hänsyn till enhetlighet och likabehandling.

I samband med upphävandet av skattefriheten för import när det gäller distansförsäljning av importerade varor, där varorna ingår i försändelser med ett verkligt värde på högst 150 euro, skapades en frivillig ordning för registrering, deklaration och betalning via en enda kontaktpunkt (importordning, eng. Import One-Stop Shop, IOSS). När ordningen används är importen av varor skattefri, men själva försäljningen beskattas i konsumtionsmedlemsstaten. Köparna betalar mervärdesskatt som ingår i köpesumman till säljaren när de gör ett köp. På så sätt underlättas den administrativa bördan för privatpersoner som normalt är de som importerar varorna. Ordningen utvidgades nationellt till att även gälla distansförsäljning till Åland, då importen av varan sker på Åland.

3.3 Återbäring av mervärdesskatt från andra medlemsstater

Företagarna på Åland rf framhåller i sitt utlåtande att åländska näringsidkare inte kan ansöka om återbäring av mervärdesskatt från andra medlemsstater elektroniskt via MinSkatt, utan de måste följa respektive medlemsstats nationella förfaranden när de ansöker om återbäring.

Varför en näringsidkare som är etablerad i landskapet Åland inte kan ansöka om återbetalning från en annan medlemsstat med hjälp av MinSkatt beror på mervärdesskattedirektivets regionala begränsningar. Åland är inte en del av gemenskapen och således är inte en näringsidkare som är enbart etablerad där etablerad i gemenskapen.

Enligt artikel 171.1 i mervärdesskattedirektivet använder näringsidkare som är etablerade i gemenskapen en återbetalningsordning enligt rådets direktiv 2008/9/EG, som är harmoniserad och fungerar via en enhetlig elektronisk portal. Näringsidkare som inte är etablerade i gemenskapen tillämpar däremot enligt artikel 171.2 första stycket i mervärdesskattedirektivet det återbetalningsförfarande som avses i rådets trettonde direktiv 86/560/EEG.

Återbetalningsförfarandet enligt rådets trettonde direktiv 86/560/EEG grundar sig inte på en enhetlig elektronisk portal för hela EU. Ansökan ska göras till skattemyndigheten i den medlemsstat där mervärdesskatten återkrävs och den som ansöker om återbetalning ska följa förfarandereglererna i landet i fråga. Finland har således inte möjlighet att genom nationell lagstiftning påverka vilket återbetalningsförfarande en åländsk näringsidkare ska följa.

3.4 Varor som hyrs ut över skattegränsen

Företagarna på Åland rf har i sitt utlåtande konstaterat att för hyrda maskiner ska mervärdesskatt betalas förutom på månadshyran även på hela maskinens värde. Detta lär avse en situation där en vara hyrs ut så att den till följd av hyran transporteras över skattegränsen.

I denna fråga handlar det om en egenskap hos mervärdesskattesystemet. Enligt 1 § 1 mom. 1 och 2 punkterna i mervärdesskattelagen ska mervärdesskatt betalas till staten på rörelsemässig försäljning av varor och tjänster i Finland och på import av varor i Finland. När varor hyrs ut över skattegränsen mellan Åland och övriga Finland eller andra länder uppstår därmed två olika beskattningsbara transaktioner i mervärdesbeskattningen: försäljning av uthyrningstjänster och import av varor.

Det bör emellertid beaktas att om hyresavtalet innehåller villkor för inlösen av varan, till exempel skyldighet att lösa in varan efter hyrestidens slut, är det i mervärdesbeskattningen inte fråga om försäljning av en tjänst, utan i sin helhet om försäljning av en vara. I detta fall tillämpas på situationen endast export- och importbestämmelserna.

3.5 Dubbelbeskattning på grund av fel

Ålands landskapsregering lyfter i sitt utlåtande fram problem som gäller dubbelbeskattning. Varor har till exempel kunnat säljas från övriga Finland till Åland på ett sådant sätt att säljaren inte har tillämpat skattefrihet för export på försäljningen. Detta har lett till situationer där skatten har betalats dubbelt: som en del av försäljningspriset och på nytt vid importen.

Dessutom kan varan ha beställts från en försäljare som använder importordningen. I detta fall har skatten inkluderats i varans pris, men om försändelsen har varit tvungen att tullklareras enligt det normala förfarandet har skatten återkrävts i samband med importen på nytt.

Skatteförvaltningen har strävat efter att förebygga problem med försäljning över skattegränsen genom att ge anvisningar om korrekt mervärdesskattebehandling av försäljning. Det finns ingen egentlig lagstadgad dubbelbeskattning, utan problemet beror på att säljaren har felaktigt behandlat exportförsäljningen som skattepliktig försäljning. Skatteförvaltningen har också instruerat att om en faktura som utfärdats av säljaren är felaktig i fråga om mervärdesskatten, ska köparen begära en korrigerad faktura av säljaren. Köparen har inte avdragsrätt på grund av en felaktig faktura. Säljaren ska i sin tur utfärda en korrigerad faktura om den ursprungliga fakturan har varit felaktig.

Problemen med importordningen gäller även konsumenter som bor i övriga Finland. Om uppgifterna om försändelsen är bristfälliga ska köparen i princip själv tullklarera varorna. På grund av risken för missbruk ska säljaren inte lämna ut sin IM-kod till köparen. Därför måste köparen betala importskatten på nytt om uppgifterna om försändelsen är bristfälliga. För att avskaffa dubbelbeskattningen ska säljaren återbetala den skatt som uppbärs av köparen, och enligt 134 § 2 mom. i mervärdesskattelagen ska försäljningen inte längre anmälas enligt importordningen. Det finns alltså redan ett förfarande för att avskaffa dubbelbeskattning i dessa situationer.

Importordningen tillämpas på distansförsäljning av importerade varor när varornas transport upphör på Åland och varorna frigörs för fri omsättning där. Om varan anländer till unionen i ett annat område än på Åland ska den ställas i ett transiteringsförfarande fram till ankomsten. Om varan emellertid frigörs för fri omsättning redan i en annan del av Finland eller i en annan medlemsstat är det emellertid fråga om vanlig skattepliktig import när varan anländer till Åland.

4 Frågor om tullformaliteter

4.1 Kompletterande deklaration

Ålands Näringsliv rf har i sitt utlåtande frågat under vilka omständigheter man kan avstå från den kompletterande deklarationen enligt artikel 167 i unionens tullkodex och på vilka sätt förutsättningarna i artikel 55 i den delegerade förordningen kan uppfyllas.

Enligt artikel 166.2 i unionens tullkodex förutsätter regelbunden användning av en förenklad deklaration som avses i punkt 1 ett tillstånd från tullmyndigheterna.

Dessutom föreskrivs i artikel 145 i den delegerade förordningen om förutsättningarna för tillstånd för regelbunden användning av förenklade tulldeklarationer. Genomförandeförordningen innehåller vissa preciserande bestämmelser:

- artikel 223 om förvaltning av en tullkvot i samband med förenklade tulldeklarationer,
- Artikel 224: När varor har hänförts till ett tullförfarande på grundval av en förenklad deklaration ska de styrkande handlingar som avses i artikel 163.2 i kodexen lämnas till tullmyndigheterna innan varorna frigörs.

Enligt 182.1 i unionens tullkodex får tullmyndigheterna efter en ansökan ge tillstånd till att en person inger en tulldeklaration, inbegripet en förenklad deklaration, i form av en registrering i deklarantens bokföring, om uppgifterna i deklarationen är tillgängliga för tullmyndigheterna i deklarantens elektroniska system vid den tidpunkt då tulldeklarationen inges i form av en registrering i deklarantens bokföring.

Enligt artikel 182.2 i unionens tullkodex ska tulldeklarationen anses ha godtagits vid den tidpunkt då varorna registreras i bokföringen.

Enligt artikel 182.3 i unionens tullkodex får tullmyndigheterna efter en ansökan frångå kravet på att varornas ankomst ska anmälas till tullen. I detta fall ska varorna anses ha frigjorts vid tidpunkten för registrering i deklarantens bokföring.

Undantaget får beviljas om samtliga följande villkor är uppfyllda:

- a) Deklaranten är en godkänd ekonomisk aktör för tullförenklingar.
- b) Det kan anses motiverat mot bakgrund av varornas och varuflödenas beskaffenhet och den omständigheten att varorna är kända av tullmyndigheten.
- c) Övervakningstullkontoret har tillgång till alla de uppgifter det anser nödvändiga för att, om behov uppstår, kunna utöva sin rätt att undersöka varorna.
- d) Varorna är vid tidpunkten för registrering i bokföringen inte längre föremål för förbud eller restriktioner, om inget annat föreskrivs i tillståndet.

Övervakningstullkontoret får emellertid i särskilda situationer begära att varornas ankomst anmäls.

Enligt artikel 182.4 i unionens tullkodex ska de förutsättningar som gäller för att frigörande av varorna ska medges anges i tillståndet.

Enligt 167.1 i unionens tullkodex när det gäller en förenklad deklaration enligt artikel 166 eller en registrering i deklarantens bokföring enligt artikel 182 ska deklaranten inge en kompletterande deklaration som innehåller de uppgifter som krävs för det berörda tullförfarandet vid det behöriga tullkontoret inom en särskild tidsfrist.

När det gäller en förenklad deklaration enligt artikel 166 ska de styrkande handlingar som krävs innehas av deklaranten och vara tillgängliga för tullmyndigheterna inom en särskild tidsfrist.

Den kompletterande deklarationen får vara av allmän, periodisk eller sammanfattande art.

Enligt artikel 167.2 i unionens tullkodex ska skyldigheten att inge en kompletterande deklaration frångås i följande fall:

- a) Då varor har hänförts till tullagerförfarandet.
- b) i andra särskilda fall.

Enligt artikel 167.3 i unionens tullkodex får tullmyndigheterna frånga kravet på en kompletterande deklaration när följande villkor tillämpas:

- a) Den förenklade deklarationen avser varor vars värde och kvantitet faller under den statistiska tröskeln.
- b) Den förenklade deklarationen innehåller redan all information som behövs för det berörda tullförfarandet.
- c) Den förenklade deklarationen inges inte som en registrering i deklarantens bokföring.

Enligt 167.4 i unionens tullkodex ska den förenklade deklaration som avses i artikel 166 eller den registrering i deklarantens bokföring som avses i artikel 182 och den kompletterande deklarationen anses utgöra en enda, odelbar handling som börjar gälla den dag då den förenklade deklarationen godtas i enlighet med artikel 172 respektive den dag då varorna registreras i deklarantens bokföring.

Enligt 167.5 i unionens tullkodex ska en plats där den kompletterande deklarationen ska inges för tillämpningen av artikel 87 anses vara den plats där tulldeklarationen har ingetts.

Den statistiska tröskeln som nämns i artikel 167.3 a var tidigare 1 000 euro eller 1 000 nettokg per försändelse, men tröskelvärdet avskaffades samtidigt som statistiklagstiftningen reviderades den 1 januari 2022. Det är inte längre möjligt att helt undanta försändelser under 1 000 euro från statistikföring, såvida det inte är fråga om vissa specialvaror (t.ex. diplomatiska varor) som listas i statistiklagstiftningen. Uppgifter på importdeklarationer som gäller unionsvaror från särskilda skatteområden, såsom Åland, används inte för statistikföring av utrikeshandeln. Däremot används deklara-tionsuppgifterna om EU-export i statistikföringen.

I artikel 146 i den delegerade förordningen föreskrivs om tidsfrister för att lämna in en kompletterande deklaration och i artikel 183 föreskrivs om befrielse från att lämna in en kompletterande deklaration för sådana varor för vilka man beslutat om ett annat särskilt förfarande än transitering, genom att de ställs under följande särskilda förfarande än transitering.

I artikel 55.5 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/2447 (nedan genomförandeförordningen) föreskrivs om lämnande av information i fall där man har avstått från att lämna en kompletterande deklaration:

Om man frångår kravet att lämna en kompletterande deklaration enligt artikel 167.3 i kodexen eller om en kompletterande deklaration lämnas eller görs tillgänglig enligt artikel 225 i denna förordning ska tillståndshavaren minst en gång per månad skicka de uppgifter som kommissionen begär till tullmyndigheterna eller så ska tullmyndigheterna hämta dessa uppgifter från deklarantens system.

Tullmyndigheterna ska utan dröjsmål lagra dessa uppgifter i det elektroniska system som avses i artikel 56 i denna förordning.

Med uppgifter som anmäls till kommissionen avses i praktiken uppgifter som skulle ha anmälts med en kompletterande deklaration och som tullmyndigheterna enligt tullagstiftningen ska lämna in till kommissionens s.k. Surveillance-system. I artikel 55 i genomförandeförordningen föreskrivs om skyldigheten att lämna uppgifter. De uppgifter som ska skickas till kommissionen förtecknas i bilagorna 21-01, 21-02 och 21-03 till genomförandeförordningen. Import över skattegränsen omfattas inte av Surveillance-systemet, eftersom det är fråga om import av unionsvaror. Av tulldeklarationens meddelanden omfattas H1, H7 och B1, dvs. överlåtelse till fri omsättning och export, av övervakningen.

Förenklade deklarationer enligt artiklarna 166 och 182 i unionens tullkodex kan även tillämpas på handel mellan ett särskilt skatteområde, såsom Åland, och en annan del av tullområde. Alla importörer kan lämna in en anmälan i ett steg. En importör som är registrerad som mervärdesskatteskyldig kan lämna in en nationell skattegränsdeklaration i ett steg eller genom ett förfarande med periodisk deklaration i två steg. Vid deklaration i två steg gör importören en bokföringsanteckning vid tidpunkten för varornas mottagning och skickar en periodisk deklaration till Tullen senast i slutet av följande kalendermånad. En importör som är registrerad som mervärdesskatteskyldig ska också lämna in en mervärdesskattedeklaration till Skatteförvaltningen. En tulldeklaration ska också inges när företaget flyttar sina egna varor över skattegränsen. Företaget är då både importör och exportör.

Importören registrerar varorna som ankomna och för en förteckning över de ankomna varorna till exempel i lagerbokföringen eller annan bokföring. Det finns inga formkrav för den övriga bokföringen, det kan till exempel vara en Excel-tabell. Bokföringen kan också vara handskriven.

Bokföringsanteckningen ska innehålla åtminstone följande uppgifter:

- Referensnummer för anmälan av varors ankomst, identifieringsuppgift för transportdokument eller handelsfaktura som uppgetts i samband med anmälan av varors ankomst eller annan identifieringsuppgift med vilken anmälan av varors ankomst kan hittas i Tullens system (till exempel anmälningssätt, tidpunkt och den som lämnat anmälan av varors ankomst).
- Löpande nummer
- Det datum då transportföretaget har överlåtit kontrollen över godset till mottagaren. Det bokförda datumet bestämmer den månad som meddelas på den periodiska deklarationen.

Om importören inte får information från transportföretaget om anmälan av varors ankomst antecknas det transportföretag som har infört varan som den som lämnat anmälan av varors ankomst i bokföringen.

Om importören har bestämt att varan ska levereras direkt till en annan mottagare, är importören ändå skyldig att registrera varan som ankommen den dag då transportören har överlåtit kontrollen över varan till mottagaren.

En periodisk deklaration (skattegränsdeklaration) görs i Tullklareringstjänsten eller som meddelandedeklarering senast den sista dagen i månaden efter importmånaden. Med en periodisk deklaration anmäls uppgifter om varor som mottagits från en försäljare under högst en kalendermånad. Det kan finnas flera deklarationer per säljare under en kalendermånad. Med en sådan deklaration anmäls dock inte uppgifter om sådana varor för vilka en försändelsespecifik tulldeklaration redan har lämnats. I en periodisk deklaration ska koden för ytterligare uppgifter "FITIJ – Import över nationella skattegränsen, deklaration för en period" anges. Som beskrivning anges den period för vilken deklarationen inges. Även i fråga om postförsändelser där adressaten är ett mervärdeskatteregistrerat företag kan den nationella skattegränsdeklarationen lämnas i två steg.

Tullen har inte identifierat situationer där man kan frånga kravet att lämna en kompletterande deklaration. Enligt artikel 167.3 i unionens tullkodex får tullmyndigheterna frånga på kravet på en kompletterande deklaration när följande villkor tillämpas: a) Den förenklade deklarationen avser varor vars värde och kvantitet faller under den statistiska tröskeln. b) Den förenklade deklarationen innehåller redan all information som behövs för det berörda tullförfarandet. c) den förenklade deklarationen inges inte som en registrering i deklarantens bokföring. Alla förutsättningar måste vara uppfyllda samtidigt för att man ska kunna frånga kravet på en kompletterande deklaration.

I fråga om Ålands skattegräns lämnas en förenklad deklaration i praktiken alltid som en bokföringsanteckning i enlighet med artikel 182 i unionens tullkodex, varvid det inte är möjligt att frånga kravet på en kompletterande deklaration. Dessutom har den statistiska tröskeln avskaffats, så att förutsättningen enligt led a inte kan uppfyllas, men det har i praktiken ingen betydelse för

skattegränsen på Åland, eftersom uppgifterna i importdeklarationerna för unionsvaror inte används för statistikföring.

Det skulle eventuellt vara möjligt att frångå kravet på en kompletterande deklaration om företaget är upptaget i registret över momspliktiga och använder sig av förenklade deklarationer enligt artikel 166 i unionens tullkodex. För importören är förfarandet i fråga emellertid mer arbetskrävande än förfarandet med bokföring av uppgifter och därför är det mer lönsamt för importören att registrera uppgifter i bokföringen. Artikel 166 i unionens tullkodex förutsätter i praktiken att en försändelsespecifik tulldeklaration lämnas, även om med begränsat informationsinnehåll.

4.2 Förenkling av tulldeklarationer med flera varukoder

Ålands landskapsregering och Ålands Näringsliv rf har i sina utlåtanden begärt att tillämpningen av förenklingen enligt artikel 177 i unionens tullkodex vid skattegränsen ska undersökas.

Enligt artikel 177.1 i unionens tullkodex får tullmyndigheterna, i de fall en sändning utgörs av varor som omfattas av olika undernummer enligt tulltaxan och behandlingen av var och en av dessa varor i enlighet med dess undernummer enligt tulltaxan vid upprättandet av tulldeklarationen skulle medföra en arbetsbörda och omkostnad som inte står i proportion till de import- eller exporttullar som kan tas ut, på ansökan av deklareranten tillåta att import- eller exporttullar tillämpas på hela sändningen på grundval av undernummer enligt tulltaxan för de varor som är föremål för den högsta import- eller exporttullen.

Enligt artikel 177.2 i unionens tullkodex ska tullmyndigheterna vägra att tillämpa förenklingen som avses i punkt 1 med avseende på varor som är föremål för förbud eller restriktioner eller punktskatter i de fall en korrekt klassificering är nödvändig för åtgärdens tillämpning.

Förenklingen tillämpas inte vid överföring av varor mellan Åland och övriga Finland, eftersom varornas varukoder inte behöver anmälas i den nationella skattegränsdeklarationen. Däremot kan förenklingen vara tillämplig i situationer där varor importeras från en annan medlemsstat till Åland.

Enligt artikel 134.1 a i den delegerade förordningen ska artikel 177 i unionens tullkodex tillämpas i tillämpliga delar på handel med särskild skatteområden. Artikel 228 i genomförandeförordningen innehåller bestämmelser som kompletterar artikel 177 i unionens tullkodex. Kommissionen har utfärdat en tillämpningsanvisning för artikeln enligt vilken ansökan om förenkling enligt artikel 177 i unionens tullkodex ska göras genom att lämna en tulldeklaration som hänvisar till artikel 177.

I princip finns det ingen övre gräns för tillämpningen, men använder man sig av förenklingen ska man beakta skyldigheten enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 471/2009 om statistikföring att tillhandahålla statistikuppgifter om försändelser som överstiger 1 000 euro och skyldigheten att lämna övervakningsuppgifter till kommissionen enligt artikel 55 i genomförandeförordningen. Dessutom bör olika mervärdesskattesatser beaktas, eftersom mervärdesskattelagstiftningen inte känner till motsvarande förenklingar.

Den statistikförordning som hänvisas till i kommissionens tillämpningsanvisning upphävdes den 31 november 2021. Den ersättande förordningen innehåller inte längre en bestämmelse om tröskel på 1 000 euro. Det är inte längre möjligt att helt undanta försändelser under 1 000 euro från statistikföring, såvida det inte är fråga om vissa specialvaror (t.ex. diplomatiska varor) som listas i statistiklagstiftningen. Uppgifter på importdeklarationer som gäller unionsvaror från särskilda skatteområden, såsom Åland, används inte för statistikföring av utrikeshandeln, så till denna del skulle det vara möjligt att tillämpa förenklingen på importen av unionsvaror över skattegränsen. Däremot används deklarerationsuppgifterna om EU-export i statistikföringen.

Skattegränsimport omfattas inte av skyldigheten att lämna övervakningsuppgifter enligt artikel 55 i genomförandeförordningen, eftersom lämnandet av övervakningsuppgifter till kommissionen inte

gäller unionsvaror. Med tanke på övervakningen finns det inga hinder för användning av förenklingen för varor som importeras över Ålands skattegräns.

Tullen undersöker ännu möjligheten att tillämpa förfarandet vid Ålands skattegräns, särskilt med tanke på övervakning av punkt- och mervärdesskatterna. Utredningen/promemorian kommer ännu att kompletteras i detta avseende.

4.3 Egenbedömning

Ålands landskapsregering och Ålands Näringsliv rf har i sina utlåtanden begärt att tillämpningen av förenklingen enligt artikel 185 i unionens tullkodex vid skattegränsen ska undersökas.

Enligt artikel 185.1 i unionens tullkodex får tullmyndigheterna, efter en ansökan, tillåta en ekonomisk aktör att utföra vissa tullformaliteter som egentligen skulle utföras av tullmyndigheterna, i syfte att fastställa vilket import- och exporttullbelopp som ska betalas, och att utföra vissa kontroller under tullövervakning.

Enligt artikel 185.2 i unionens tullkodex ska den som ansöker om ett tillstånd enligt punkt 1 vara en godkänd ekonomisk aktör för tullförenklingar.

Förenklingen skulle vara av betydelse främst när varor importeras från en annan medlemsstat till Åland.

I den delegerade förordningen föreskrivs närmare förutsättningar:

Artikel 151 Förutsättningar för beviljande av tillstånd för egenbedömning

När en sökande som avses i artikel 185.2 i kodexen har tillstånd för registrering i deklarerans bokföring ska tillstånd för egenbedömning beviljas, förutsatt att ansökan om egenbedömning avser de tullförfaranden eller den återexport som avses i artikel 150.2.

Artikel 152 Tullformaliteter och kontroller vid egenbedömning

Innehavare av tillstånd för egenbedömning kan beviljas tillstånd att i tullkontrollen kontrollera om de förbud och begränsningar som anges i tillståndet iaktas.

I bilaga A till den delegerade förordningen finns bestämmelser om informationskrav för ansökan om tillstånd (SAS-tillstånd). I tillståndsansökan ska bland annat varukod, Taric-tilläggsnummer, varubeskrivning och varans uppskattade mängd per månad anges för varan. I ansökan ska även anges bland annat förbud och begränsningar som gäller varan.

I genomförandeförordningen finns följande bestämmelse om fastställande av beloppet för import- och exporttullar som ska betalas:

Artikel 237 Fastställande av det import- eller exporttullbelopp som ska betalas

1. En ekonomisk aktör som har tillstånd att fastställa vilket import- och exporttullbelopp som ska betalas enligt artikel 185.1 i kodexen ska vid utgången av den period som i tillståndet föreskrivits av tullmyndigheterna fastställa det import- och exporttullbelopp som ska betalas för den perioden i enlighet med de regler som anges i tillståndet.

2. Senast 10 dagar efter utgången av den period som tullmyndigheterna föreskrivit i tillståndet ska tillståndshavaren lämna närmare uppgifter om det belopp som fastställts enligt punkt 1 till övervakningstullkontoret. Underrättelse om tullskuld ska anses ha skett vid tidpunkten för detta överlämnande.

3. Tillståndshavaren ska betala det belopp som avses i punkt 2 inom den period som anges i tillståndet och senast inom den tidsfrist som anges i artikel 108.1 i kodexen.

I artikel 225 i genomförandeförordningen föreskrivs om tillhandahållande av uppgifter med en kompletterande deklaration:

Artikel 225 Kompletterande deklaration

Vid registrering i deklaratens bokföring enligt artikel 182 i kodexen och när en kompletterande deklaration är av allmän, periodisk eller sammanfattande art och den ekonomiska aktören inom ramen för egenbedömning har tillstånd att beräkna den import- och exporttull som ska betalas, ska den tillståndshavaren antingen inge den kompletterande deklarationen eller kan tullmyndigheterna tillåta att kompletterande deklarationer görs tillgängliga för dem genom direkt elektroniskt tillträde till tillståndshavarens system.

Artikel 185 i unionens tullkodex har aldrig tillämpats i Finland eller i andra medlemsstater inom unionens tullområde. Kommissionen har inte utarbetat några anvisningar för tillämpningen av förfarandet enligt artikeln och förutsättningarna för tillämpningen har inte definierats närmare. Tillämpningen av artikeln skulle i praktiken kräva att aktören beviljas ett AEOC-tillstånd (ekonomisk aktör som är godkänd för tullförenklingar) enligt artikel 38.2 a i unionens tullkodex.

Då ska den sökande tillgodose förutsättningarna i artikel 39 i unionens tullkodex:

Artikel 39 Beviljande av status

Kriterierna för att bevilja status som ”godkänd ekonomisk aktör” ska innefatta följande:

- a) Frånvaro av alla former av allvarliga överträdelse eller upprepade överträdelse av tullagstiftningen och skattereglerna, inbegripet att den sökande inte får vara dömd för allvarliga brott som rör hans eller hennes ekonomiska verksamhet.
- b) Den sökandes uppvisande av en hög grad av kontroll över dennes transaktioner och av varuflödet, genom ett system för affärsbokföring och, vid behov, bokföring av transporter, som möjliggör lämpliga tullkontroller.
- c) Ekonomisk solvens, som ska anses ha bevisats om den sökande har en god ekonomisk ställning som innebär att denne kan fullfölja sina åtaganden, med vederbörlig hänsyn tagen till den aktuella affärsverksamhetens särdrag.
- d) När det gäller det tillstånd som avses i artikel 38.2 a, praktiska normer i fråga om kunskaper eller yrkeskvalifikationer som direkt avser den verksamhet som utförs.
- e) När det gäller det tillstånd som avses i artikel 38.2 b, lämpliga säkerhets- och skyddsnormer, som ska anses vara uppfyllda om den sökande visar att denne har vidtagit lämpliga åtgärder för att garantera den internationella leveranskedjans säkerhet och skydd, bland annat när det gäller fysisk integritet och åtkomstkontroller samt logistiska processer för och hantering av särskilda typer av varor, personal och identifiering av dennes affärspartner.

Enbart ansökan om tillstånd enligt artikel 185 i unionens tullkodex utgör en administrativt tung process för den sökande. I samband med beviljandet av tillståndet bör ordnandet av övervakningen utredas särskilt noggrant. Dessutom är förutsättningarna för att beviljas ställning som ekonomisk aktör som är godkänd för tullförenklingar stränga och svåra att tillgodose, särskilt när det gäller små aktörer.

Även efter att tillståndet beviljats har aktören skyldighet att till Tullen lämna uppgifter om de tullbelopp som aktören har fastställt i enlighet med artikel 237 i genomförandeförordningen (eller uppgifter om mervärdesskattens belopp när det gäller skattegränsen). Förtullningsvärdet används för att fastställa mervärdesskattegrunden. Om en aktör finns i registret över momsskyldiga ska aktören på eget

initiativ deklarerar mervärdesskatten till Skatteförvaltningen. Uppgifterna i tulldeklarationen fungerar för sin del som tillsynsuppgifter för Skatteförvaltningen när Skatteförvaltningen är behörig att uppbära mervärdesskatt.

Om förfarandet tas i bruk, måste Tullen separat lämna uppgifter om de mervärdesskattebelopp som fastställts av aktören till Skatteförvaltningen som tillsynsuppgifter. Tullen anser att användningen av förfarandet knappast skulle minska den administrativa bördan för aktörerna, så beviljandet av tillstånd är inte ändamålsenligt.

I tullreformen kommer förenklingen enligt artikel 185 i unionens nuvarande tullkodex sannolikt att strykas från kodexen. Däremot kommer man i tullreformen sannolikt att lägga till en så kallad Trust and Check-aktör i kodexen och de privilegier som denne beviljas kommer i hög grad att motsvara de rättigheter som ingår i artikel 185 i den nuvarande kodexen. Med tanke på att bestämmelsen kommer att upphävas under de närmaste åren är det i detta skede inte ändamålsenligt att skapa en särskild tillämpningspraxis för sådan förenkling som avses i artikel 185 i tullkodexen.

4.4 Befrielse från deklarationsskyldighet och skatt på import för privatpersoner

Ålands landskapsregering har föreslagit att viss import som bedrivs av privatpersoners ska befrias från deklarationsskyldighet och skatt när varan överskrider skatteområdets gräns:

- Befrielse från deklarationsskyldigheten och skatt för gåvoförsändelser mellan privatpersoner eller alternativt befrielse upp till ett visst tröskelvärde.
- Försäljning mellan privatpersoner: Befrielse av värdefulla varor, t.ex. begagnade bilar eller andra investeringsvaror, från deklarationsskyldigheten och skatt upp till ett visst tröskelvärde. Dessutom befrias begagnade varor av lågt värde.
- Befrielse av privatpersoners import av sina egna varor från deklarationsskyldigheten.

Om anmälningsskyldigheten föreskrivs tvingande på unionsnivå (artikel 158 i unionens tullkodex). Att avstå från deklarationsskyldigheten skulle kräva ändringar i tullagstiftningen på EU-nivå.

4.5 Retur av varor

Företagarna på Åland rf konstaterar i sitt utlåtande att returen av varor inte fungerar, vilket gör vissa typer av affärlösningar omöjliga.

När varan returneras, till exempel efter att avtalet har hävts, är importen av varan som returneras skattefri. En tulldeklaration ska dock normalt lämnas för varor som returneras.

Vad som i 9 kap. i mervärdesskattelagen föreskrivs om införsel av varor till gemenskapen tillämpas enligt 18 § 1 mom. i undantagslagen också på 1) införsel av varor till landskapet Åland från en annan del av landet, en annan medlemsstat eller en plats utanför gemenskapen och 2) införsel av varor från landskapet Åland till en annan del av landet.

Enligt 9 kap. 94 § 1 mom. 18 punkten i mervärdesskattelagen är import av varor som enligt artiklarna 203–207 i tullkodexen är tullfria, under förutsättning att varorna inte skattefritt har sålts utanför gemenskapen eller att varor som i Finland har använts på ett sätt som berättigar till avdrag inte har sålts utanför gemenskapen. Enligt 20 § i undantagslagen tillämpas vad som stadgas i 94 § 1 mom. 18 punkten mervärdesskattelagen också på införsel till landskapet Åland från de övriga medlemsstaterna och andra delar av Finland under förutsättning att varorna inte har sålts skattefritt till en plats utanför landskapet eller att varor som i landskapet har använts på ett sätt som berättigar till avdrag inte har sålts utanför landskapet.

Den ursprungliga tulldeklarationen, med vilken varan som anländer till köparen har förtullats, kan på ansökan ogiltigförklaras genom att lämna in en ansökan om detta till Tullen. Den mervärdesskatt som uppbärs på grundval av förtullningen kan återbetalas till importören.

Enligt 101 § 2 mom. i mervärdesskattelagen, till den del det gäller mervärdesbeskattning som Tullen ansvarar för i enlighet med 160 § 1 och 2 mom., tillämpas på förfarandet vid import av varor, betalning, återbäring och återindrivning av skatt och sökande av ändring vad som i tullagstiftningen föreskrivs om tull, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Enligt artikel 174.2 i unionens tullkodex och artikel 148.3 i den delegerade förordningen kan en tulldeklaration ogiltigförklaras när varor som sålts med distansavtal returneras.

Anmälan kan ogiltigförklaras både i fall där köparen har agerat som importör och i fall där säljaren har agerat som importör. Om säljaren har agerat som importör och säljaren finns med i registret över momsskyldiga, ska säljaren utöver ansökan om ogiltigförklaring som lämnas till Tullen rätta sin mervärdesskattedeclaration. Om importören inte finns med i registret över momsskyldiga och Tullen har uppburit mervärdesskatten, återbetalar Tullen mervärdesskatten i samband med att tulldeklarationen ogiltigförklaras.

Dessutom har Tullen gett skattegräns kunder (förfarande enligt 22 § i undantagslagen) separata anvisningar för att rätta sammandragsdeklarationen.

Tullen har på sin webbplats gett anvisningar till skattegräns kunder om hanteringen av retur. Vid handel mellan Åland och övriga Finland kan säljaren ansöka om att bli skattegräns kund, varvid denne i samband med försäljningen kan samla in importskatt från sådana köpare som inte är mervärdesskatteskyldiga, sköta tullformaliteterna som indirekt ombud och betala mervärdesskatten till Tullen. Om en vara från en försäljare som använder skattegränsnummer returneras till exempel efter att köpet har hävts, ska försäljaren korrigera mervärdesskatten för importen. Försäljaren lämnar en importtulldeklaration för varan som returneras. I deklarationen anges behandlingen som återinförd vara som grund för skattefrihet samt tilläggsuppgifter för att verifiera detta, t.ex. en hänvisning till bokföringsanteckningarna gällande den ursprungliga försäljningen. Säljaren kan göra en korrigering med en sammandragsdeklaration i Tullklareringstjänsten, om det under den berörda månaden uppburits moms för redovisning till ett belopp som är minst lika mycket eller mera än den korrektivpost som ska anges i sammandragsdeklarationen. I annat fall kan säljaren lämna in en begäran om korrigering till Tullen för återbetalning av skatten.

Tulldeklarationer ska lämnas som vanligt. Om det är fråga om handel mellan en annan medlemsstat och Åland ska även deklarerationer om utförsel lämnas för varan. Som tidigare konstaterats i utredningen är bestämmelserna om deklarationskyldigheten på unionsnivå tvingande (artikel 158 i unionens tullkodex). Att frånga deklarationskyldigheten eller förenkla deklarationsförfarandet är inte möjligt genom nationell reglering, utan kräver att tullagstiftningen ändras på EU-nivå.

4.6 Nationell skattegränsdeklaration

Vid varuöverföringar mellan Åland och övriga Finland är det möjligt att lämna en kombinerad deklaration om försändelse och import (så kallad nationell skattegränsdeklaration). Ålands landskapsregering har frågat när en nationell skattegränsdeklaration räcker för varor som kommer från en annan medlemsstat och när en gränsöverskridande deklaration med ett mer omfattande informationsinnehåll krävs för varor som transporteras till Åland via övriga Finland.

Problemet gäller situationer där varor exporteras från en annan medlemsstat, såsom Sverige, via övriga Finland till Åland. Transportföretaget har inte alltid information om huruvida varan redan i något annat skede har deklarerats som importvara till Finland.

I artikel 134.2 i den delegerade förordningen föreskrivs om nationella skattegränsdeklarationer. Enligt bestämmelsen i fråga kan en nationell skattegränsdeklaration lämnas om handeln med unionsvaror sker inom samma medlemsstat. I praktiken är det möjligt att tillämpa förenklingen när följande förutsättningar är uppfyllda:

- säljaren/exportören är etablerad i Finland;
- varuförsändelsens avgångs- och destinationsort finns i Finland; och

- bokföringen för alla aktörer och aktörer som anknyter till försändelsen ska kunna granskas av myndigheterna i Finland.

Enligt artikel 5.31 i unionens tullkodex avses med person etablerad i unionens tullområde a) Beträffande fysiska personer, varje person som har sin vanliga vistelseort i unionens tullområde och b) beträffande juridiska personer och sammanslutningar av personer, varje person som har sitt säte, sitt huvudkontor eller ett fast etableringsställe i unionens tullområde. Enligt artikel 5.32 avses med fast etableringsställe en stadigvarande plats för affärsverksamhet där både nödvändiga personal- och tekniska resurser är permanent närvarande och genom vilket en persons tullrelaterade transaktioner helt eller delvis bedrivs.

Vid tillämpning av bestämmelsen om nationell skattegräns enligt artikel 134.2 i den delegerade förordningen ska säljarens/exportörens stadgeenliga hemvist, administrativa huvudkontor eller permanenta verksamhetsställe alltså i praktiken vara i Finland. Tullen lägger till en anvisning om ovan nämnda förutsättningar på sin webbplats.

4.7 Bekräftelse av avslutande av exporter

Ålands landskapsregering har i sitt utlåtande lyft fram utmaningar i att avsluta exporten när varor exporteras från en annan medlemsstat, såsom Sverige, via övriga Finland till Åland. För varor ska en exportdeklaration lämnas i Sverige. Utförelsen av varor ska bekräftas vid sista tullkontor innan de lämnar EU:s skatteområde. Transportfirmor i riket har oftast inte kännedom om att avslutandet av en export ska bekräftas i riket. Närmaste tullkontor som kan avsluta ovannämnda transport är beläget i Torneå. I annat fall är det möjligt att bekräfta att exporten avslutats med hjälp av Tullens rörliga grupp i riket.

Exportvarorna ska föras ut ur unionens tullområde (eller skatteområde) inom 150 dygn efter att varorna frigjorts för export. Varorna som förs ut ur EU:s tullområde (och skatteområde) ska visas upp för Tullen vid utförelstullkontoret i samma skick som de var när exporttulldeklarationen godkändes.

Vid landsvägstransporter ska utöver varorna också exportdeklarationens MRN-referensnummer (t.ex. utskrift av beslutet om frigörande för export) eller reservförfarandedokumentet visas upp.

Varor som förs ut sjövägen, med flyg eller med tåg ska visas upp med en elektronisk anmälan om ankomst till utförelstället som inges i Tullklareringstjänsten eller med ett meddelande. Anmälan om ankomst till utförelstället kan inges först när varorna har anlänt till utförelstället. Anmälan ska inges senast innan varorna lastas på transportmedlet. Varorna får inte lastas på transportmedlet innan Tullen gett ett godkännande svar (meddelande om godtagande av ankomst). Som aktör vid utförelstället anges den aktör som opererar transportmedlet med vilket varorna transporteras från utförelstället. Denna transportfirma ansvarar för ingivandet av anmälan. I anmälan om ankomst till utförelstället ska man ange exportdeklarationens MRN-referensnummer.

Transportfirman eller dess ombud ska lämna in elektroniska anmälningar om utförelse, när transportmedlet avgått från utförelstället i Finland. När anmälningarna om utförelse har lämnats in, skapas ett utförelsebekräftat beslut om frigörande för exportören.

Om varorna inte har lämnat EU:s tullområde inom utsatt tid, ber tullen i exportlandet om en utredning av deklaranten innan den utsatta tiden löper ut, där alternativa bevis för varornas utförelse presenteras. Deklaranten kan också på eget initiativ lägga fram bevis för tullmyndigheterna i exportlandet. Som bevis godkänns

- dokument som visar importförtullningen i destinationslandet,
- intyg om utförelse av varan som undertecknats av tullmyndigheten i EU-medlemsstaten,
- transportdokument som undertecknats av transportföretaget eller annat bevis som visar att det har transporterats varorna ut ur EU:s tullområde.

För att ett alternativt bevis ska godkännas måste varorna vara så väl specificerade i dokumentet att de enkelt och tillförlitligt kan konstateras vara samma varor som i exportdeklarationen.

Om det har gått mer än 150 dagar sedan exportdagen och utförseln inte har bekräftats, ogiltigförklaras deklarationen.

På webbplatsen för Finlands Tull finns närmare anvisningar om exportformaliteter.

Om transportfirman eller en annan aktör som ansvarar för utförseln till exempel inte kan logga in i finska Tullrens Tullklareringstjänst och aktören inte har köpt en anmälningstjänst av en finländsk meddelandeaktör, har aktören alltid möjlighet att avsluta exporten genom att uppvisa ett alternativt bevis för tullmyndigheterna i exportlandet. I övrigt avslutas exporten via elektroniska anmälningar och varorna behöver inte levereras till Torneå för att visas upp.

4.8 Laboratorieprover

Enligt Ålands landskapsregering kan vissa laboratorieprover som av dataskydds- och konfidentialitetsskäl skickas utan extern märkning felaktigt hamna i tullklareringsprocessen om produktions- eller sorteringspersonalen inte känner igen försändelsens karaktär. Detta medför dels betydande integritetsrisker dels operativa störningar.

Förpackningar och de medföljande proverna kan ställas under förfarandet för tullfri tillfällig införsel. I artikel 136.1 j i den delegerade förordningen definieras förpackningarna i fråga som "förpackningar som importeras fyllda, är avsedda för återexport tomma eller fyllda och försedda med permanenta och outplånliga märken som identifierar en person som är etablerad utanför unionens tullområde".

Enligt artikel 141.1 d iv i den delegerade förordningen anses de vara tulldeklarerade när de överskrider tullområdets gräns, dvs. man behöver inte lämna en tulldeklaration om dem. Kunden ska meddela tullmyndigheten vad som finns i försändelsen, så att tullmyndigheten kan bedöma om varan i försändelsen är sådan som kan ställas under förfarandet för tillfällig införsel och för vilken det inte krävs en tulldeklaration.

Om det är fråga om ett känsligt prov och kunden inte vill avslöja innehållet för tullmyndigheten, kan kunden göra en tulldeklaration om försändelsen. På Tullens webbplats finns anvisningar om förtullning av DNA-test. Samma anvisningar gäller även för förtullning av andra prover: <https://tulli.fi/sv/fortulla-ditt-paket/sa-har-fortullar-du/fortullningsanvisningar-for-vissa-varor> (se avsnittet Så här förtullar du ett DNA-test). Tullen kan lägga till en hänvisning till anvisningen i fråga i anvisningarna gällande Åland på Tullens webbplats eller utarbeta en för Åland specifik anvisning på webbplatsen.

4.9 Tillfällig införsel och garantier

Ålands Näringsliv rf har frågat Tullen om vilka varor betrakas som sådana andra varor, för vilka tulldeklarationer för tillfällig införsel får lämnas muntligen om tullmyndigheterna tillåter detta enligt artikel 136.1 l i den delegerade förordningen. Då kräver tullmyndigheten inte heller någon garanti för att täcka en eventuell mervärdesskatteskuld. Tulldeklarationsskyldigheten och ställandet av garanti har uppenbarligen upplevts som utmanande i synnerhet bland sådana företag från andra medlemsstater som inte är mervärdesskattskyldiga i Finland och som för in varor till Åland till exempel på mässor eller utställningar. De varor som inte säljs eller ges bort på en mässa eller utställning återgår till en annan medlemsstat efter mässan eller utställningen.

I artikel 136 i den delegerade förordningen föreskrivs om varor, för vilka kan lämnas muntlig deklaration när de ställs under förfarandet för tillfällig införsel. Enligt artikel 136.1 l gäller följande: Tulldeklarationer för tillfällig införsel får lämnas muntligen för följande varor: "Andra varor, om

tullmyndigheterna tillåter detta”. Enligt punkt 2 i artikeln får deklarationer som avser återexport lämnas muntligen vid avslutande av ett förfarande för tillfällig införsel av de varor som avses i punkt 1.

Vid muntlig anmälan ska deklaranten dessutom uppvisa en styrkande handling. Enligt artikel 165 i den delegerade förordningen ska deklaranten, när en muntlig tulldeklaration betraktas som en ansökan om tillstånd för tillfällig införsel enligt artikel 163, uppvisa en styrkande handling som föreskrivs i bilaga 71-01.

Enligt 101 § 2 mom. i mervärdesskattelagen, till den del det gäller mervärdesbeskattning som Tullen ansvarar för i enlighet med 160 § 1 och 2 mom., tillämpas på förfarandet vid import av varor och betalning av skatt och garantier vad som i tullagstiftningen föreskrivs om tull, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Enligt artikel 89.8 c i unionens tullkodex krävs inte garanti i särskilda fall där varor hänförs till förfarandet för tillfällig införsel. I artikel 81 i den delegerade förordningen finns en förteckning över dessa särskilda fall. Enligt artikel 81 a förutsätter hänförande av varor till förfarandet för tillfällig införsel inte en garanti om tulldeklarationen får lämnas muntligen eller genom någon annan handling som avses i artikel 141.

Tullen kräver inga garantier av bolag som finns i registret över momsskyldiga i Finland, eftersom Tullen inte är behörig att uppbära mervärdesskatt av dessa bolag, utan bolaget deklarerar och betalar mervärdesskatten på eget initiativ till Skatteförvaltningen. Om bolaget inte är mervärdesskatteskyldigt i Finland eller om det är fråga om en privatperson är Tullen behörig att uppbära skatten. Då kräver Tullen en garanti för varor som hänförs till förfarandet för tillfällig införsel, såvida det inte är fråga om varor som ska deklarerar muntligen eller varor som kan hänföras till förfarandet genom en annan åtgärd som avses i artikel 141 i den delegerade förordningen.

I lagstiftningen definieras inte de andra varor som avses i artikel 136.1 i den delegerade förordningen och för vilka en muntlig deklaration kan lämnas med tullmyndighetens tillstånd och kommissionen har inte utfärdat någon tillämpningsanvisning om detta. Tillämpningen av punkten är emellertid avsedd för exceptionella och överraskande situationer och inte för regelbunden användning. Att endast tillåta undantag inom ett visst geografiskt område skulle inte överensstämja med kraven på likabehandling och icke-diskriminering av kunder. Om tullmyndigheten skulle tillåta att punkten tillämpas för vissa varor och en del av de importerade varorna stannar på Åland och inte återexporteras till en annan medlemsstat efter att tidsfristen för förfarandet har löpt ut, bör Tullen uppbära mervärdesskatt av deklaranten i efteruppbörd. Om anmälaren inte betalar efteruppbörden bör Tullen rikta indrivningsåtgärder mot fordran. Utsökningsmyndigheten i Finland har inte behörighet i andra medlemsstater, så i en sådan situation skulle utsökningsmyndigheten vara tvungen att be om handräckning av en annan medlemsstats utsökningsmyndighet. Förfarandet är administrativt tungt och dyrt i förhållande till den fordran som uppbärs.

Tullen kan emellertid tillåta muntlig anmälan i vissa särskilt begränsade situationer. Tullen skulle till exempel kunna tillåta att unionsvaror hänförs till förfarandet för tillfällig införsel enligt artikel 136.1. I den delegerade förordningen för alla sådana unionsvaror vars sammanlagda mervärdesskattebelopp skulle uppgå till högst 1 000 euro per import beräknat på de grunder som anges vid tidpunkten för hänförandet till förfarandet. Tillståndet skulle omfatta alla typer av varor. Sådana varor skulle inte kräva en garanti. Tullen lägger till närmare anvisningar om förutsättningarna på sin webbplats.

4.10 Centraliserad exportdeklaration

Ålands Näringsliv rf föreslår i sitt utlåtande att centraliserad exportdeklaration ska tillåtas vid Ålands skattegräns och även för andra aktörer än sådana som deklarerar med meddelande. Alternativt bör man införa en lösning som motsvarar gränstullsamarbete och centraliserad förtullning, som skulle göra det möjligt för företag på Åland att upprätta exportdeklarationer som riktas till Sveriges tullmyndighet i finska Tullens e-tjänst.

Bestämmelser om centraliserad tullklarering finns i artikel 179 i unionens tullkodex. I artikel 149 i den delegerade förordningen föreskrivs om villkoren för beviljande av tillstånd för centraliserad tullklarering. Ansökan kan även gälla export. I artikel 231 i genomförandeförordningen föreskrivs om tullformaliteter och tullkontroller som gäller centraliserad tullklarering.

Tullen i Finland har infört centraliserad importklarering. Den centraliserade importklareringen är en importförenkling som gradvis tas i bruk i alla medlemsländer inom EU:s tullområde. För förenklingen används förkortningen CCI (Centralised Clearance for Import). Fördelen med en centraliserad importklarering är att företagen kan lämna tulldeklarationer centraliserat till ett tullkontor inom EU, även om varorna finns i en annan medlemsstat.

För centraliserad importförtullning måste man i förväg ansöka om tillstånd för centraliserad tullklarering. Ansökan ska lämnas i det land vars tull är behörig att bevilja tillstånd. Tillståndet ska ansökas i ett sådant land där den sökandes huvudbokföring som lämpar sig för tulländamål sköts eller där den finns att tillgå. Dessutom är syftet att åtminstone en del av den verksamhet som omfattas av beslutet ska bedrivas i det land där tillstånd ansöks.

Med hjälp av tillståndet kan företaget koncentrera tullhanteringen av importen till tullen i en medlemsstat. Företaget kan då sköta bokförings-, logistik- och distributionsfunktionerna med ett tullkontor. Företaget kan lämna deklarationen själv eller anlita ett ombud att lämna tulldeklarationen. Om företaget använder ett ombud är endast ett direkt ombud möjligt. Ombudet kan inte agera som indirekt ombud eller direkt ombud med borgensmans ansvar. Ombudet kan inte heller ansöka om tillstånd för centraliserad importklarering för att lämna en annan deklarerats deklarationer.

Tulldeklarationer inom ramen för centraliserad importklarering som lämnas till Tullen i Finland kan endast lämnas med ett meddelande, dvs. deklarationer kan inte lämnas i Tullklareringstjänsten. Den som ansöker om tillstånd måste vara en godkänd ekonomisk aktör, det vill säga en AEO-aktör. Den som ansöker om tillstånd ska ha ett EU-omfattande tillstånd till samlad garanti i alla de medlemsstater där man ämnar använda tillståndet för centraliserad importklarering. Det är inte möjligt att använda tillstånd för centraliserad tullklarering för import över skattegränsen i Finland. Med import över skattegränsen avses här både import från ett annat EU-land till Åland och import mellan Åland och övriga Finland.

Den centraliserade exportklareringen tas först nu i produktion. Enligt den preliminära bedömningen lämpar sig centraliserad exportklarering inte för export över skattegränsen. Utredningen/promemorian kommer ännu att kompletteras med en redogörelse för situationen med centraliserad exportklarering.

4.11 Inlämnande av tulldeklarationer till ett annat lands förtullningssystem

Ålands Näringsliv rf föreslår i sitt utlåtande att gränstillsamarbetet mellan Finlands och Sveriges tullmyndigheter när det gäller att lämna tulldeklarationer i den andra medlemsstatens tullklareringssystem. Åländska företag bör kunna göra export- och importförtullningar som riktas till Sveriges tullmyndighet i finska Tullens e-tjänst.

Tullen i Finland och Sveriges tullmyndighet hade tidigare ett samarbete där vissa av finska Tullens verksamhetsställen kunde lämna tulldeklarationer direkt i Sveriges förtullningssystem. Samarbetet avslutades den 31 december 2023 när det elektroniska tullklareringssystem som förutsätts av tullagstiftningen (särskilt artiklarna 6, 16 och 278 i unionens tullkodex) infördes.

Tullklaringsavtalet mellan Mälardalen och Åland undertecknades den 22 februari 2001. Då baserades tullformaliteter på pappersdeklarationer, så det var naturligt att låta Ålands tull sköta uppgiften, eftersom Tullen i Finland hade i alla fall behov av tjänsten.

Unionens tullkodex trädde i kraft den 1 maj 2016. Enligt artikel 6 i kodexen ska alla utbyten av uppgifter mellan tullmyndigheterna och mellan ekonomiska aktörer och tullmyndigheterna och lagring av de uppgifter som krävs enligt tullagstiftningen ske med hjälp av elektronisk databehandlingsteknik. Kravet i artikel 6 i kodexen upphävde i praktiken det förfarande enligt avtalet mellan Ålands tull och Sveriges tullmyndighet, där en tjänsteman vid Tullen i Finland manuellt matade in deklarationen i svenska tullens databehandlingssystem för en ekonomisk aktörs räkning.

Sedan mars 2023 har alla importdeklarationer i Finland lämnats in elektroniskt i förtullningssystemet av ekonomiska aktörer eller deras ombud. Skyldigheten att lämna deklarationer elektroniskt gäller även inhemska tulldeklarationer som används i transporter mellan Åland och övriga Finland.

Med tanke på de krav som unionens tullkodex ställer på medlemsstaterna, det låga antalet aktiva kunder och de minskade personalresurserna vid Ålands tullkontor i samband med att personalen övergick till att behandla elektroniska deklarationer fanns det inte längre något behov av att förlänga avtalet och man var tvungen att säga upp avtalet.

Ålands Näringsliv rf föreslår att alternativt skulle Tullen i Finland och Sveriges tullmyndighet kunna utbyta uppgifter och därmed göra det möjligt att använda uppgifterna i en exportdeklaration som lämnats in i ena landet i tulldeklarationen för import som lämnas i det andra landet.

Tullmyndigheterna har redan tidigare kartlagt tillvägagångssättet enligt förslaget, men det har inte främjats, eftersom formaliteterna för att avsluta exporten skulle då ha blivit ojorda.

5 Övriga ärenden

Ålands landskapsregering och Företagarna på Åland rf lyfter i sina utlåtanden fram de problem som åländska konsumenter stöter på när de handlar i nätbutiker. Nätbutiker som är verksamma i andra medlemsstater levererar inte nödvändigtvis varor till Åland, eller så kan de lägga till sitt eget lands mervärdesskatt på priset. Detta beror ofta på att Åland inte tillhör gemenskapen, vilket medför ytterligare krav på säljaren, till exempel vad gäller tullklarering och mervärdesskattehantering. Problemet har dock inget med skatte- eller tullagstiftningen att göra och ligger därför utanför arbetsgruppens uppdrag.

I situationer där säljare inför ogrundade landsbegränsningar i konsumenthandeln tillämpas Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/302 (nedan geoblockeringsförordningen). Syftet med den är att främja den inre marknadens funktion och förbjuda ogrundad diskriminering av kunder på grund av nationalitet eller bostadsort. Förordningen stöder också Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG, som förutsätter att tjänsteleverantörer inte ställer diskriminerande villkor på kunderna på grund av deras bostadsort, såvida det inte finns objektiva grunder för att de behandlas olika.

Geoblockeringsförordningen gäller dock inte beskattningen och förpliktar inte näringsidkare att leverera varor eller tjänster överallt inom EU. Det innebär att alla produkter inte nödvändigtvis levereras till Finland. I Finland övervakas efterlevnaden av geoblockeringsförordningen av Konkurrens- och konsumentverket (KKV) och konsumentombudsmannen ansvarar närmare för uppgiften.

6 Förenklingar av skatte- och tullagstiftningen som tillämpas vid skattegränsen

Företagarna på Åland rf framhåller i sitt utlåtande att finska staten inte har strävat efter att genomföra skattegränsen så flexibelt som möjligt. Under årens lopp har det emellertid införts många förenklingar och lättnader gällande mervärdesbeskattning och förtullning vid skattegränsen mellan Åland och övriga Finland.

Mervärdesbeskattningen av import av varor som bedrivs av importörer som är införda i registret för moms skyldiga överfördes från Tullen till Skatteförvaltningen i början av 2018, vilket även gällde Ålands skattegräns. Dessa importörer beräknar och deklarerar på eget initiativ i sin mervärdesskattedeclaration den skatt som ska betalas på importen och grunden för skatten. Skatten som ska betalas på importen och motsvarande avdrag hänförs till den kalendermånad under vilken förtullningsbeslutet har fattats. Om de importerade varorna används helt och hållet för ändamål som berättigar till avdrag, återstår ingen mervärdesskatt att betala för importen. Förfarandet har förbättrat företagets likviditet, eftersom mervärdesskatten inte längre binder rörelsekapital vid förtullningstillfället.

Tullklareringen har förenklats med en nationell skattegränsdeklaration. När en vara frigörs för fri omsättning eller hänförs till ett särskilt förfarande ska i princip en H1-deklaration med fullständigt informationsinnehåll lämnas. H5-importdeklarationen, vars informationsinnehåll är snävare, kan emellertid användas i handel med särskilda skatteområden. Informationsinnehållet i H5-deklarationen (den så kallade nationella skattegränsdeklarationen) som används mellan Åland och övriga Finland är ännu snävare än vid gränsöverskridande handel mellan en annan medlemsstat och Åland. I den nationella skattegränsdeklarationen anges till exempel inte varukoder eller varubeskrivningar. För att lindra den administrativa bördan för deklareranter har all sådan information som inte är absolut nödvändig enligt lag utelämnats från denna deklaration.

Dessutom möjliggjorde Tullen med sin föreskrift hösten 2022 tulldeklaration i två steg mellan Åland och övriga Finland (Tullens föreskrift 10/2022 om tullklareringsformaliteter för unionsvaror vid varutransporter mellan landskapet Åland och övriga Finland). Enligt föreskriften kan momsregistrerade importörer deklarerera unionsvaror som passerar skattegränsen antingen i ett steg eller i två steg genom ett förfarande med periodisk deklaration. Tvåstegsförfarandet lindrar den administrativa bördan i handeln mellan Åland och övriga Finland.

Vid deklarering i ett steg inger den momsregistrerade importören en tulldeklaration för varorna senast när varorna tas emot. Deklarationsförfarandet med periodisk deklaration har två steg. I det första steget registrerar den momsregistrerade importören varorna som ankomna i sin bokföring med identifieringsuppgiften för det transportdokument eller den faktura som uppgetts i anmälan om varors ankomst. I det andra steget inger den momsregistrerade importören en periodisk deklaration senast den sista dagen i månaden efter importmånaden. Med en periodisk deklaration anmäls uppgifter om varor som mottagits från en försäljare under högst en kalendermånad. Med en sådan deklaration anmäls dock inte uppgifter om sådana varor för vilka en försändelsespecifik tulldeklaration redan har lämnats.

Ärendehantering med Tullen underlättas också av Tullens skattegränskundrelation som grundar sig på 22 § i undantagslagen och som är avsedd för situationer där ett indirekt ombud har skyldighet att betala skatt vid import mellan landskapet Åland och övriga Finland. I en sådan situation är det indirekta ombudets huvudman en fysisk person till vars eventuella affärsverksamhet införseln inte har anknytning eller en juridisk person som inte är införd i registret över moms skyldiga då skyldigheten att betala skatt uppkommer. Då är det också Tullen som ansvarar för beskattningen av införseln. I det förenklade förfarandet enligt 22 § 3 mom. i undantagslagen kan ett indirekt ombud som är registrerad som skattegränskund hos Tullen deklarerera varor som införts till landet under en månad samlat med en sammandragsdeklaration varvid även skatten betalas centraliserat.

På EU-nivå har konsumenthandeln underlättats genom frivilliga särskilda ordningar för mervärdesskatt med en enda kontaktpunkt som förenklar deklareringen och betalningen av skatt. Tillämpningsområdet för dessa ordningar har med stöd av 25 b–25 f § i undantagslagen utvidgats nationellt till att även gälla försäljning på Åland. Skattepliktiga som tillämpar de särskilda ordningar enligt mervärdesskattedirektivet och vars identifieringsmedlemsstat är en annan stat än Finland kan tillämpa Skatteförvaltningens förfarande för deklarering av försäljning på Åland för att anmäla sådan försäljning som omfattas av de särskilda ordningarnas tillämpningsområde. Tack vare detta kan

utländska skattskyldiga anmäla sin försäljning på Åland utan att de behöver registrera sig separat som momsskyldiga i Finland.

Konsumenternas vardag har också underlättats när det gäller tidningsprenumerationer. Sedan den 1 april 2022 finns en bestämmelse om ett förenklat förfarande för införsel av tidningar som beställts av privatpersoner och andra juridiska personer än sådana som är införda i registret över momsskyldiga från övriga Finland eller andra medlemsstater till Åland. Det valfria förfarandet enligt 22 a § i undantagslagen avviker från den normala tidningsspecifika deklarationen. Enligt det lindrigare förfarandet lämnar tidnings- och tidskriftsmottagaren en samlad deklaration istället för flera tidnings- eller tidskriftsspecifika deklarationer för införseln under deklarationsperioden. Deklarationen lämnas för en enskild tidning eller tidskrift, för en del av prenumerationsperioden eller för hela prenumerationsperioden. Tidningarna eller tidskrifterna överläts till fri omsättning redan i samband med införseln innan skatten har betalats. Genom det förenklade förfarandet minskar den administrativa bördan för privatpersoner och juridiska personer som inte är införda i registret över mervärdesskattskyldiga och som prenumererar på tidningar eller tidskrifter samt för Tullen.

Dessutom har man redan sedan 2000 strävat efter att lösa problemen med dubbelbeskattning av begagnade varor med den importlättnad som föreskrivs i 18 a § i undantagslagen. Dubbelbeskattningen av begagnade varor gäller inte när varor importeras från andra delar av Finland eller från andra medlemsstater till landskapet Åland eller från landskapet till andra delar av Finland. Förfarandet gäller även införsel av begagnade varor från ett sådant EU-område som enligt EU:s tull- och skattelagstiftning omfattas av motsvarande typ av undantag som Åland.

Dubbelbeskattning förhindras i importskedet genom att importören av begagnade varor beviljas importlättnad på grundval av den dolda skatt som ingår i varans anskaffningspris. Förfarandet avser varor som i samband med anskaffningen har varit föremål för skatt som fortfarande ingår i varans värde vid tidpunkten för importen. Rätten till lättnad gäller import som genomförs av såväl privatpersoner som icke-skattskyldiga och skattskyldiga företag och sammanslutningar. En förutsättning är att importören kan lämna en redogörelse för skattebeloppet. Förfarandet tillämpas dock inte på normal handel med nya varor.

7 Slutsatser

Enligt fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen hör landskapet Åland till EU:s tullområde, men inte till EU:s mervärdesskatteområde (eller punktskatteområde). Bestämmelser som är bindande för medlemsstaterna om den mervärdesskatteordning och skattebas som tillämpas i EU finns i mervärdesskattedirektivet. I mervärdesbeskattningen betraktas Åland enligt mervärdesskattedirektivet som ett tredje territorium, som jämföras med tredjeländer. Försäljning av varor från övriga Finland och andra medlemsstater till Åland beskattas således som import av varor och man är tvungen att tillämpa förfaranden för export och import enligt EU-lagstiftningen. Till följd av Ålands särställning finns det en skattegräns för mervärdes- och punktbeskattning mellan Åland och EU:s skatteområde. På grund av EU:s lagstiftning och Ålands särställning är det inte möjligt att behandla försäljning av varor mellan Åland och övriga Finland som inhemsk försäljning i beskattningen.

Att Åland inte hör till EU:s mervärdesskatteområde innebär också att åländska företag som inte är etablerade i EU inte kan lämna ansökningar om återbäring till andra EU-länder via Skatteförvaltningens tjänst MinSkatt. Näringsidkare som är etablerade på Åland ska ansöka om återbäring i enlighet med respektive mållands egna nationella förfaranden. Problemen med situationer med dubbelbeskattning som nämns i utlåtandena, där köparen måste betala skatt både som en del av varupriset och i samband med införseln, beror vanligtvis på fel i säljarens verksamhet. Skatteförvaltningen har försökt förebygga dessa problem med hjälp av anvisningar.

De ändringar som EU:s distansförsäljningsdirektiv ((EU) 2017/2455 och (EU) 2019/1995) förutsätter i fråga om mervärdesbeskattningen av distansförsäljning av varor trädde i kraft i början av juli 2021.

En av de viktigaste reformerna var att avskaffa skattefriheten på import av varuförsändelser av ringa värde vars värde är högst 22 euro. Ändringen gäller alla varor och alla konsumenter oavsett av etableringsort. Skattefriheten gav distansförsäljning från stater utanför EU konkurrensfördelar jämfört med försäljning mellan EU:s medlemsstater. Skattefriheten för import av varor av ringa värde avskaffades för enhetlighetens och likvärdighetens skull också på import till Åland. För att minska den administrativa bördan som föranleds av ändringen och för att göra importförfarandena smidigare tillämpas den s.k. särskilda ordningen för import och specialarrangemanget för import till tillämpliga delar även på import som sker på Åland.

EU:s tullagstiftning möjliggör till vissa delar åtgärder för förenkling av förfarandena. Baserat på detta finns det redan idag vissa förenklingar för importförfaranden mellan övriga Finland och landskapet Åland, såsom förfarandet för registrerade skattegränskunder (skattegränsförfarandet) och det lindrigare förfarandet för tidningar och tidskrifter. Man har strävat efter att genomföra import- och exportförfarandena mellan övriga Finland och Åland så smidigt som möjligt inom ramen för EU-lagstiftningen.

Det anses inte heller ändamålsenligt att införa tyngre tillståndsförfaranden eller regionala undantag med anknytning till tullagstiftningen. Förfarandet för egenbedömning har inte tillämpats i Finland eller i något annat område inom unionen. Att ansöka om tillstånd är dessutom besvärligt för företagen och skulle inte i själva verket minska den administrativa bördan. Bestämmelsen i fråga kommer sannolikt att avskaffas i EU:s kommande tullreform. Kravet på likabehandling begränsar också flexibiliteten i fråga om garantier för tillfällig införsel. Att avstå från garantier endast inom ett visst geografiskt område, såsom Åland, skulle bryta mot likabehandlingen av kunder. Om garantier inte skulle krävas av aktörer som inte införts i registret över momsskyldiga i Finland, skulle efteruppbörden av eventuella skatter och tillhörande indrivningsåtgärder från en annan medlemsstat vara administrativt och ekonomiskt för tunga.

Tullen strävar ständigt efter att med sina anvisningar göra det lättare för kunderna att uträta ärenden. Tullen kommer att lägga till närmare anvisningar på sin webbplats om under vilka förutsättningar den förenklade nationella skattegränsdeklarationen kan tillämpas. Dessutom fäster Tullen uppmärksamhet vid behandlingen av känsliga laboratorieprover. För att proverna inte felaktigt ska hamna i tullklareringsprocessen lägger Tullen till en hänvisning till den befintliga förtullningsanvisningen för DNA-tester på sina sidor gällande Åland eller utarbetar en ny, riktad anvisning om ämnet.